

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 lisätalousarvioksi (HE 24/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä aloitteet LTA 1—8/2020 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallitus on sopinut noin 15 mrd. euron tukipaketista, jolla turvataan työpaikkoja ja ihmisten toimeentuloa sekä helpotetaan yritysten taloustilannetta. Suurin yksittäinen panostus on Finnveran kautta tapahtuvan rahoituksen kasvattaminen siten, että yrityksille voidaan suunnata yhteensä noin 10 mrd. euron lisärahoitus. Tähän liittyvät lainsäädäntömuutokset toteutetaan mahdollisimman nopeasti.

Nyt käsiteltävänä olevaan lisätalousarvioesitykseen sisältyvät em. tukipaketin mukaiset kiireelliset määrärahalisäykset, yhteensä noin 400 milj. euroa, joka osoitetaan mm. valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloille. Lisärahoitusta esitetään myös mm. sisäministeriölle Poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Pelastustoimen toimintamenoihin.

Business Finlandin ja ELY-keskusten yrityksille häiriötilanteissa myöntämien avustusten valtuuksiin ehdotetaan yhteensä 200 milj. euron korotusta. Tämän lisäksi hallitus ehdottaa omavalkaisen, pääomaltaan enintään 600 milj. euron valtioneuvoston myöntämistä Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle Finnair Oyj:n työeläkkeiden takaisinlainauksen vakuudeksi.

Valiokunta pitää esitettyjä lisäyksiä välttämättöminä, jotta yhteiskunnalle ja yrityksille koronaviruksesta aiheutuvia vaikutuksia voidaan lieventää. Koronaviruksesta ja sen leviämisen rajoittamisesta aiheutuvat vaikutukset ovat olleet etenkin yrityskentälle erittäin voimakkaita, ja useilla toimialoilla toiminta ja tulovirta ovat lyhyellä aikavälillä pysähtyneet jopa kokonaan. Myös terveyspalveluiden järjestäminen on lisännyt tuntuvasti palvelu- ja resurssitarpeita.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Pääluokka 32

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tilanne on viime päivien aikana muuttunut nopeasti ja määrärahatarve kasvanut merkittävästi lisätalousarvioesityksen antamisen jälkeen. Valiokunta ehdottaa siksi resurssien lisäämistä yritystoiminnan tukemiseen (momenteille 32.20.40 ja 32.30.42) sekä Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin (momentille 33.70.22).

Lisätalousarvioesitys vastaa tässä vaiheessa vain aivan akuutteihin kipupisteisiin. On siten selvää, että hallituksen tulee reagoida jatkossakin nopealla aikataululla välttämättömiin määrärahatarpeisiin. Valiokuntaa tulee myös informoida joustavasti käytettävissä olevien resurssien kohdentamisesta. Valiokunta kiinnittää huomiota myös yritysten vastuulliseen toimintaan ja pitää tärkeänä valtion tuen ehdollisuutta siten, että julkista tukea saavat yritykset eivät esimerkiksi jaa samanaikaisesti osinkoa omistajilleen.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esille lisäksi Kansaneläkelaitoksen kasvaneet resurssitarpeet. Saadun selvityksen mukaan mm. etuuksien sekä asiakaspalvelun kasvun arvioidaan aiheuttavan Kelalle vuonna 2020 noin 39 milj. euron lisäkustannukset, josta valtionosuuksien osuus on noin 30 milj. euroa. Myös kuntatalouden tilaa on jatkossa vahvistettava sekä löydettävä keinoja mm. kulttuurialan toiminnan tukemiseen.

Valiokunnan ehdottamat määrärahalisäykset ovat yhteensä 686,5 milj. euroa, minkä lisäksi valiokunta ehdottaa avustusvaltuuksiin (Business Finland, ELY-keskukset) yhteensä 800 milj. euron korotusta. Valiokunnan ehdottamien muutosten jälkeen vuoden 2020 lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta 1,1 mrd. eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2020 noin 3,3 mrd. euroa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Business Finland on ottanut käyttöön kaksi uutta rahoituspalvelua, joilla pyritään lieventämään koronavirusepidemian aiheuttamia talousvaikutuksia. Rahoitus kohdennetaan yrityksille, joilla ennen koronan aiheuttamaa erikoistilannetta oli edellytykset kannattavaan liiketoimintaan. Palvelujen kohteena ovat ainakin matkailu, matkailun oheispalvelut, luovat ja esittävät alat sekä kaikki toimialat, joiden toimivuuteen koronavirustilanne on vaikuttanut tai vaikuttamassa. Rahoitus on tarkoitettu yritykselle uusien liiketoimintojen selvittämiseen ja kehittämiseen poikkeusoloissa, ja sitä koskevat valtionavustuslain nojalla annetut rahoitusehdot.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Päälukka 32

Hallitus esittää momentin myöntämisvaltuuden korotusta 150 milj. eurolla, mutta saadun selvityksen mukaan määrärahan tarve on jo nyt osoittautunut paljon ennakoitua suuremmaksi. Muutamassa päivässä (25.3.2020 mennessä) rahoitusta on haettu jo n. 368 milj. euroa, ja tuen tarpeen arvioidaan edelleen kasvavan, kun koronaviruksen aiheuttamat häiriöt koskevat yhä laajemmin eri aloja.

Edellä mainitusta johtuen valiokunta korottaa momentin myöntövaltuutta 550 milj. eurolla, jolloin myöntövaltuus nousee 700 milj. eurolla. Tämä edellyttää momentin määrärahan korottamista 467,5 milj. eurolla, jolloin momentille myönnetään lisäystä yhteensä 595 milj. euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 595 000 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2020 saa uusia rahoituspäätöksiä tehdä yhteensä 1 027 516 000 eurolla.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Hallitus esittää momentin myöntövaltuuteen 50 milj. euron lisäystä avustuksiin, jotka on tarkoitettu mm. palvelualojen pk-yrityksille koronaviruksesta aiheutuvien vaikutusten hallintaan ja ehkäisemiseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ELY-keskusten käyttöön ollaan valmistelemassa de minimis -muotoista rahoitusinstrumenttia. Se olisi tarkoitettu pk-yrityksille, joille koronavirus on aiheuttanut poikkeuksellisia markkina- ja tuotantohäiriöitä, ja sillä turvattaisiin erityisesti yritysten maksuvalmiutta ja yritysrahoituksen saatavuutta. Jos edellytykset kannattavaan toimintaan ovat olemassa, rahoitusta voisi saada tilanneanalyysin tekemiseen tai kehittämistoimenpiteisiin. Tarkoituksena on, että haku ja rahoitus voidaan käynnistää mahdollisimman pian ja että asetusmuutos antaa mahdollisuuden aiempaa suurempiin ennakoihin sekä korkeampaan tukiprosenttiin.

Tuen tarve on kuitenkin kasvanut ennakoitua nopeammin, ja momentin myöntövaltuutta ja määrärahaa on korotettava, jotta em. rahoitusinstrumentti voidaan ottaa käyttöön. Koronavirustilanteen pahentuessa tukimuotoisen rahoituksen tarve tulee edelleen kasvamaan.

Valiokunta ehdottaa myöntövaltuuden nostamista 250 milj. eurolla, jolloin valtuus nousee 300 milj. eurolla. Tämä edellyttää momentin määrärahan korottamista 185 milj. eurolla, jolloin momentille myönnetään lisäystä yhteensä 200 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Päätös 32

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 200 000 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 24/2020 vp)

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2020 saa uusia sitoumuksia tehdä yhteensä 304 000 000 eurolla.

Päätös 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää lisäyksiä vain hallinnonalan kaikkein kiireellisimpiin menotarpeisiin, joita ovat mm. testauslaitteiden ja muiden lääkinnällisten laitteiden hankinta, kansalaisille osoitettavan tiedotuksen ja valistuksen lisääminen sekä laboratoriotilavuuksien ylläpito. Jatkossa lisäresurssien tarve ja kohteet tulevat täsmentymään.

Nyt kyseessä olevalle momentille esitetään 26 milj. euron lisäystä, josta 6 milj. euroa aiheutuu Huoltovarmuuskeskuksen tekemistä suojainhankinnoista sekä tuleviin hankintoihin varautumisesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Huoltovarmuuskeskuksen lisämäärärahan tarve on kuitenkin kasvanut huomattavasti lisätalousarvioesityksen antamisen jälkeen, sillä suojavarusteiden kulutus on ollut oletettua suurempaa. On myös käynyt ilmi, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden varautuminen on toteutunut hyvin epätasaisesti, vaikka kansallinen pandemiasuunnitelma edellyttää, että terveydenhuollon laitosten tulee pitää varmuusvarastoissa aina vähintään 3–6 kk:n normaalia kulutusta vastaava määrä suojaimia ja muita keskeisiä terveydenhuollon tarvikkeita. Huoltovarmuuskeskuksen kautta onkin jo helmi-maaliskuun aikana tehty lääkkeiden ja suojavarusteiden hankintoja, joiden yhteisarvo on ollut 8,5 milj. euroa.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö päätti 23.3.2020 sosiaali- ja terveydenhuollon varmuusvarastoitujen lääkintämateriaalien ja suojavälineiden käyttöön otosta, minkä jälkeen on välttämätöntä aloittaa lääkintämateriaalien ja suojavarusteiden lisähankinnat tarvearvion perusteella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan koko maan kattava tarvearvio osoittaa, että hankintojen kokonaisarvo on 31 milj. euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon huoltovarmuuden materiaalihankintojen yhteisarvo on kohonnut näin noin 40 milj. euroon aiemmin arvioitun 6 milj. euron sijasta.

Valiokunta pitää perusteltuna, että hankinnat keskitetään Huoltovarmuuskeskukselle, joka on suurena hankkijana vahvempi neuvottelija kansainvälisillä ja kansallisilla markkinoilla. Keskitetty materiaalin jakaminen on valtakunnalliseen tarvearvioon perustuvaa ja mahdollistaa varusteiden käytön väestölle yhdenvertaisin periaattein.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Pääloukka 33

Valiokunta lisää momentille 34 milj. euroa, jolloin momentin määräraha (60 milj. euroa) voidaan käyttää 40 milj. euroa Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin.

Saadun selvityksen mukaan lääkkeisiin liittyvien lisähankintojen kustannuksiin palataan tulevis-
sa lisätalousarvioissa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 60 000 000 euroa.

(2. kappale kuten HE 24/2020 vp)

TULOARVIOT

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa momentille lisättäväksi 686 500 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanot-
toon, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 3 331 867 000 euroa.

Lisäys johtuu valiokunnan menomomenteille ehdottamista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään lisäystä 1 083 490 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Yhteenveto

YHTEENVETO

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määrärahoihin 397 890 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 900 000 euron lisäystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 396 990 000 euron lisäystä.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 686 500 000 euroa. Vastaava lisäys on tehty tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Tuloarvioiden eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Os. 12	900 000	900 000
Os. 15	396 990 000	1 083 490 000
Yhteensä	397 890 000	1 084 390 000

Määrärahojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Pl. 25	433 000	433 000
Pl. 26	9 153 000	9 153 000
Pl. 27	600 000	600 000
Pl. 28	200 004 000	200 004 000
Pl. 29	900 000	900 000
Pl. 32	143 000 000	795 500 000
Pl. 33	43 800 000	77 800 000
Yhteensä	397 890 000	1 084 390 000

Valiokunnan ehdottamien muutosten jälkeen kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat olisivat varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 58 775 837 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 24/2020 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2020 lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet LTA 1—8/2020 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2020 lisätalousarviota sovelletaan 31.3.2020 alkaen.

Helsingissä 26.3.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Esko Kiviranta kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd (osittain)
varajäsen Petri Honkonen kesk
varajäsen Janne Sankelo kok (osittain)

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps

VASTALAUSE 1 ps

Yleisperustelut

Vain muutaman viikon aikana koronaviruspandemia on muuttanut rajusti suomalaisten oletuksia ja toimintatapoja. Taudin leviämisen estämiseksi Suomi ja suurin osa maailman maista ovat valmiita pysäyttämään kansantaloutensa väliaikaisesti. Mitä rajumpi pysähdys BKT:n kasvussa, sen paremmin estetään taudin leviäminen. Onnistumisen mittaristo on siis kääntynyt pääläelle.

Kun pysäytämme talouden, melkein kaikki yhteiskunnassamme kärsivät. Kustannusta voidaan yrittää jakaa niin, että kenenkään taakasta ei tulisi kohtuutonta, mutta samaten olisi kohtuutonta, jos kaikki eivät maksaisi. Ilman sitä reiluutta ja maan sisäistä solidaarisuutta emme voi olettaa selviävämme edessä olevasta koitoksesta kunniallisesti.

Perussuomalaiset tukevat hallituksen epidemian vastaista taistelua ja pyrkimyksiä talouden toimintaedellytysten säilyttämiseksi. Ymmärrämme, että yksikään hallitus ei mielellään hylkää ohjelmaansa sekä poliittisia tavoitteitaan. Se on nyt kuitenkin tehtävä pakon edessä.

Julkisen sektorin tulot vähenevät ja menot kasvavat. Velkaa on otettava, että yhteiskunnan elintärkeät toiminnot voisivat jatkua, tarpeettomilta konkurseilta vältyttäisiin ja jokaisessa kodissa olisi valoa, lämpöä ja ruokaa.

Ilmaston, humanitaarisen maahanmuuton, kehitysavun ja eurooppalaisen yhteistyön sijaan hallitus joutuu nyt keskittymään kansalasiimme. Me joudumme kaikki valitsemaan, mikä on oikeasti välttämätöntä, ja luopumaan asioista, joita juuri nyt ei tarvita.

Odottavan aika on pitkä. Suomalainen kestää aikansa kaikenlaista, mutta tarpeetonta epävarmuutta ei ole syytä säilyttää hänen kannettavakseen. Hallituksen on pikaisesti linjattava, millä tavoin se aikoo tukea yrityksiä ja työntekijöitä ja kuinka pitää huolta irtisanotuista. Se voi olla vähemmän kuin mihin on totuttu, ja se voi sisältää toisenlaisia ehtoja kuin mitä on nähty. Mutta varmuus siitä, mitä lähikuukausien aikana tulee tapahtumaan, tarvitaan. Moni yrittäjä miettii juuri nyt, lomauttaako hän työntekijänsä. He ansaitsevat selkeämmän viestin hallituksen tulevista toimista. Ennakoitavuus tuo luottamusta.

Perussuomalaisten mielestä valtion on maksettava osa sellaisten työntekijöiden palkkakustannuksista, jotka vähentyneen kysynnän tai ovien sulkemisen vuoksi joutuisivat irtisanotuiksi. Samalla on tietysti tärkeää luoda valvontamekanismit sen varalle, ettei tällaista tukea valu muille kuin todellisissa ja koronasta johtuvissa vaikeuksissa oleville yrityksille.

Samoin sairasaajan palkkakustannukset on perusteltua siirtää valtiolle. Vuokraisäntien on syytä osallistua talkoisiin ja leikata voitto-osuus pois yritysten maksamasta vuokrasta. Monet ovat jo näyttäneet erinomaista esimerkkiä.

Lähikuukausien ohella tarvitaan myös pidemmän aikavälin suunnitelma. Epidemian jälkeen moni keskeytetty investointi käynnistetään. Syntyy talouskasvua, johon mukaan pääseminen en-

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps

simmäisten joukossa on tärkeää. Hallituksen on siis laadittava lyhyen aikavälin ohjelman lisäksi jälleenrakennussuunnitelma.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus tunnustaa hallitusohjelmansa vanhentuneen ja laatii uuden, vain terveyden ja talouden kaksoiskriisin hoitoon keskittyvän hallitusohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa tarkoituksenmukaisen rahoituksen pandemiasta vaikeimmin kärsineille toimialoille ja etenkin pienille yrityksille. Samalla hallitus turvaa yritysten työntekijöiden sekä yrittäjien toimeentulon myös toimintojen väliaikaisen pysähtymisen aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii Suomen jälleenrakennussuunnitelman eli reitin epidemiakriisistä takaisin uuteen kasvuun ja velkakestävyyteen. Suunnitelman käsittelyyn on otettava mukaan kaikki puolueet.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ripeästi selvittää ed. Junnilan LTA 4/2020 vp mukaisen palkkatuen myöntämisen alle 250 henkilön yrityksissä ja samalla toteuttaa Suomen Yrittäjien yksityisyrittäjille ehdottaman kriisituen.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus keskeyttää määräajaksi, esimerkiksi kolmeksi kuukaudeksi, kaikki työvoimatoimiston järjestämät kurssit, koulutukset ja työttömille työnhakijoille esitetyt aktiivisuusvaatimukset. Samalla kuitenkin pikaisesti koulutettaisiin tai kursitettaisiin työttömäksi jääviä tai lomautettuja niihin tehtäviin, joissa tulee pikaista työvoiman tarvetta, kuten avustavat tehtävät terveydenhuollossa tai desinfiointitehtävissä.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että kehyksen ulkopuolinen 500 miljoonan euron erä otetaan välittömästi käyttöön. Käyttöönotto oli hallitusohjelman mukaan varattu tilanteeseen, jossa Suomen talous on supistunut kaksi perättäistä vuosineljännestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä uuden lisätalousarvion, jossa ensisijassa keskitytään epidemian nopeaan pysäyttämiseen, turvataan tarvittava suojavälineistö ja riittävä terveydenhoidon henkilöstö sekä parannetaan kuntien tilannetta. Toissijaisesti toteutetaan ripeät taloudelliset toimenpiteet, turvataan lomautettujen työntekijöiden toimeentulo ja tehdään kohdennettuja lisäpanostuksia yrityksille sekä varmistetaan hakemusten erittäin nopea käsittely. Turvataan lisäksi huoltovarmuus sekä tarvittava osaaminen ja välineistö julkisten tilojen desinfiointitoimenpiteitä varten.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valmiuslain käyttöönoton johdosta on todennäköistä, että poliisin toimintaan kohdistuu aiempaa suurempaa tarvetta. Erityisesti erilaisten liikkumisrajoitusten valvonta sekä niihin liittyvien lupien käsittely saattaa työllistää merkittävästi poliisia. Ylitöiden teettäminen tai eläkkeellä olevien poliisien kutsuminen takaisin palvelukseen saattaa aiheuttaa hallinnollisten menojen nousua ainakin lyhyellä tähtäimellä. Poliisien työturvallisuuteen on myös kiinnitettävä huomiota. Kenttätyössä tartuntavaara on huomattava suuren kontaktimäärän myötä, ja asianmukaisten suojavarustuksien hankintaan ja käyttökoulutukseen on myös kohdennettava varoja sekä resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 5 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomeen ulkomailta saapuneet kansalaiset ovat olleet merkittävä epidemiaa pahentanut tekijä. Ohjeistuksen ollessa heikkoa mitään karanteeneja tai terveysselektioita ei ole suoritettu. Laitto- ja muuttoliikkeen torjumiseksi sekä epidemian hallinnassa pitämiseksi rajavartiolaitoksen resurssit on ehdottomasti turvattava. Samalla täytyy turvata asianmukainen välineistö jo tässä vaiheessa epidemian mahdollista pitkittymistä ajatellen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 lisätään 5 000 000 euroa rajavartiolaitoksen toimintamenoihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Taistelussa koronaepidemiaa vastaan julkisten tilojen pitäminen mahdollisimman puhtaina viruksesta on tärkeää. Maailmalla on saatu hyviä kokemuksia tilojen ja katujen desinfioinnista. Tarvitavien kemikaalien, laitteiden ja osaamisen hankkiminen tässä vaiheessa on ajankohtaista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.01 lisätään 2 000 000 euroa pelastustoimen toimintamenoihin.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Puolustusvoimien virka-apua ja mahdollista reservin kutsumista palvelukseen on pidetty yhtenä ratkaisuna poliisin resurssipulaan sekä vapaan liikkuvuuden rajoitustoimien valvontaan. Määrärahaa voidaan käyttää virka-avun käyttöönottoon ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 27.10.01 lisätään 2 000 000 euroa puolustusvoimien toimintamenoihin.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Koronaviruksen aiheuttamat tuotantoketjujen häiriöt sekä esimerkiksi matkailualan palveluiden kysynnän romahtaminen ovat huomattava, mutta toivottavasti väliaikainen haaste Suomessa toimiville yrityksille. Tilanteen korjaaminen ja riittävän rahoituksen ja tuen turvaaminen epidemian päättymiseen asti on tärkeää kansantaloudellisten vahinkojen minimoimiseksi.

Tuen perille saaminen on varmistettava henkilöstömäärää lisäämällä ja hakemusten käsittelyaikoja lyhentämällä. On myös kehitettävä olemassa olevien ohjelmien lisäksi uusia keveämpiä toimenpiteitä pk- ja mikroyrityksille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps

että momentille 32.20.40 lisätään 50 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan tukemiseen.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Paikalliset ELY-keskukset tuntevat parhaiten alueensa yritykset. Yritystukien kohdentamisessa ja mitoittamisessa yrityksen tuntemisen ohella myös paikallistuntemus on tärkeää ja mahdollistaa vähäisten resurssien tehokkaan kohdentamisen. Erityisesti pienempien yritysten tapauksessa muut toimijat eivät käytännössä ole realistinen vaihtoehto. Perussuomalaiset katsovat, että ELY-keskukset tulevat olemaan keskeisessä asemassa pk-yritysten selviämässä tässä erittäin hankalassa tilanteessa.

Keskeistä on varmistaa hakemusten riipeä käsittely. On siirrettävä henkilöstöä käsittelemään hakemuksia ja kehitettävä keveitä menetelmiä tukea koronakriisin takia vaikeuteen joutuneita 1—5 hengen yrityksiä.

Kehittämishankkeet tulevat puolestaan olemaan keskeisin työkalu, jolla yrityksiä on mahdollista yrittää ohjata muuttuneeseen tilanteeseen. Epidemian myötä esimerkiksi kuluttajien käyttäytymisen saattaa muuttua. Tällöin myös yritysten toimintatapojen ja liiketoimintamallien on muututtava pysyvästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.42 lisätään 250 000 000 euroa yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

22. Tartuntatautien valvonta

Epidemian nykytilannetta sekä epidemian rajoittamistoimien tehokkuutta arvioitaessa oleellista on tietää, miten tartuntojen määrä kehittyy yli ajan. On mitattava ja tilastoitava, millä alueilla tartuntoja esiintyy vähemmän ja millä enemmän, kuinka erilaiset toimenpiteet ovat vaikuttaneet ja millaisella viiveellä. Tämä tarkoittaa, että satunnaistettuja tartuntatestejä on suoritettava pitkin maata säännöllisin väliajoin. Vaikka testaaminen ei ketään paranna, epidemian nujertamistyössä tieto on välttämätöntä.

Vasta-ainetestin käyttöönotto puolestaan mahdollistaisi väestöstä niiden seulomisen, jotka ovat jo sairastaneet koronan ja siten ainakin toistaiseksi immuuneja uudelle tartunnalle ja mahdollisesti myös kyvyttömiä tartuttamaan enää muita. Tästä olisi paljon hyötyä erityisesti sote-alan työn-

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps

tekijöiden kohdalla, sillä tieto siitä, että henkilö ei voi koronaan enää sairastua tai tautia levittää, tekee henkilöstä sopivan useisiin muuten vaarallisina hänelle itselleen tai asiakkaalle pidettyihin työtehtäviin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.70.22 lisätään 50 000 000 euroa tartuntatautien valvontaan.

TULOARVIOT

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

On erittäin todennäköistä, että valtio joutuu vielä kuluvan vuoden aikana ottamaan runsaasti velkaa. Korkotaso on toistaiseksi hyvin matala ja korkojen riskilisät matalat. Samanaikaisesti on tiedossa, että koko maailma on elvyttämässä voimakkaasti koronaepidemian takia, ja lainanottotarve on siis yleismaailmallinen. Takeita siitä, että matalakorkoista lainarahaa on saatavilla myös loppuvuonna tai seuraavana vuonna, ei ole. Olisi riskienhallinnan ja huoltovarmuuden kannalta perusteltua lainata jo nyt se, minkä tiedämme Suomen joutuvan lainaamaan joka tapauksessa. Varmuutta esimerkiksi euroalueen vakaussopimuksen joustojen kestosta ei ole.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ohjeistaa Valtiokonttoria kiihdyttämään velkakirjojen liikkeellelaskemisen aikataulua nykyisen suotuisan tilanteen hyödyntämiseksi ja valtion rahoitustilanteen varmistamiseksi.

**Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 1 ps**

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2020 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 8 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 26.3.2020

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

VASTALAUSE 2 kok

Yleisperustelut

Suomi ja koko maailma ovat poikkeustilassa. Koronavirus on levinnyt nopeasti kaikille mantereille. Uusien tartuntojen ja tautiin kuolleiden määrän kasvu on huolestuttavaa. Suomikaan ei valitettavasti ole säästynyt virukselta.

Hallitus on ottanut järeitä toimia käyttöön koronaviruksen vastaisessa taistelussa. Kokoomus tukee hallituksen toimia, joilla pyritään hidastamaan ja rajoittamaan viruksen leviämistä. Nyt on ensisijaisen tärkeää turvata erityisesti riskiryhmiin lukeutuvien suomalaisten terveys. Tehdään mieluummin enemmän ja aikaisemmin kuin vähemmän ja liian myöhään. Kokoomus kannustaa-kin hallitusta toimimaan aikailematta ja tekemään kaikki vaadittavat toimet, joilla virus saadaan pysäytetyksi.

Tiukassa paikassa me suomalaiset olemme parhaimmillamme. Aina, kun sille on ollut tarve, olemme kyenneet jättämään erimielisyydet taakse ja toimimaan yhdessä. Tänään tarvitsemme jälleen tuota kansallista yhtenäisyyden henkeä.

Kokoomus tukee hallituksen lisätalousarviossa esittämiä toimia ja lisämäärärahoja. Pidämme kuitenkin hallituksen lisätalousarvioehdotuksessa esitettyjä ratkaisuja sekä terveydenhuollon resurssien että yritysten konkurssien välttämisen osalta riittämättöminä suhteessa tarpeeseen. Valtiovarainvaliokunta yhtyi mietinnössään kokoomuksen kritiikkiin ja lisäsi tuntuvasti rahoitusta yritysten tukemiseen sekä terveydenhuollon välttämättömiin hankintoihin ja testaamiseen. Näiltä osin kokoomuksen lisätalousarvioaloitteet tulivat hyväksytyiksi.

On poikkeuksellista, että hallituksen lisätalousarvioehdotus muuttuu yhdessä yössä radikaalisti valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä. On myös selvää, että lisätalousarvioita tullaan tarvitsemaan kevään mittaan lisää. Edellytämme, että hallitus jatkossa informoi paremmin myös oppositiota ja pitää kaikki eduskuntapuolueet mukana asioiden valmistelussa. Tällöin kokoomuksen ei tarvitsisi jälkikäteen paikata lisätalousarvioaloitteilla hallituksen ehdotuksen puutteita.

Tiedotusta on parannettava

Koronavirusepidemian hidastamiseksi ja tartuntojen ehkäisemiseksi sosiaalisten kontaktien vähentäminen on tärkeää. Riittävän ja ajantasaisen tiedon merkitystä tautiepidemian saamiseksi kuriin ei voi väheksyä. Kansalaiset voivat omalta osaltaan toimia koronatartuntojen ehkäisemiseksi vain, jos heillä on pääsy oikea-aikaisen ja ymmärrettävän tiedon ääreen. Ajantasaista tietoa epidemian ehkäisystä, taudin leviämistilanteesta ja sen hoidosta on oltava oikea-aikaisesti ja helposti saatavilla.

Jokaisen on voitava suojella itseään ja läheisiään koronavirukselta. Tiedottamisessa on huomioitava laajasti eri kansalaisryhmien mahdollisuudet saada tietoa sekä heidän käyttämänsä erilaiset viestintäkanavat. Tietoa on tuotettava selkokielellä sekä myös erilaiset kielivähemmistöt huomioiden.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Neuvontapuhelimet ovat tärkeässä roolissa siinä, että kansalaiset saavat ajantasaisesti tietoa heitä askarruttaviin kysymyksiin. Neuvontalinjoja on oltava riittävästi ja niistä on tiedotettava aktiivisesti.

Testausta on lisättävä

Koronatestien määrää on merkittävästi lisättävä taudin leviämisen ehkäisemiseksi, sairauksien erotusdiagnostisiin tarkoituksiin sekä henkilökunnan työturvallisuuden parantamiseksi. Suomessa koronatestejä on tehty keskitetysti, kriteerit ovat olleet tiukat ja testien saatavuus on ollut rajoittunutta. Etelä-Koreassa epidemiakäyriä on saatu rajattua laajemmalla testaamisella, ja myös WHO suosittaa aktiivisempaa testausta kuin mitä Suomessa on tehty.

Hallitus ehdottaa lisätalousarviossaan tartuntatautien valvontamenoihin 26 miljoonan euron lisäystä. Lisäys kohdentuu muun muassa testausten lisäämiseen. Kokoomus pitää lisäystä tarpeellisenä, mutta riittämättömänä. Kokoomus esitti lisätalousarvioaloitteella summan korottamista, ja aloite meni valiokunnassa läpi. Kiitämme hallituspuolueita siitä, että kokoomuksen esittämä huoli otettiin vakavasti.

Testien hintavuus ja byrokratian hitaus ovat estäneet myös testauksen laajentamisen yhteiskunnan yrittäessä hillitä kustannuksia. Kokoomuksen eduskuntaryhmä vaatii testausten saatavuuden parantamista sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa. Perusterveydenhuollossa ollaan ensi linjassa ottamassa infektiopotilaita vastaan. Myös siellä on oltava riittävät työkalut potilaiden tutkimiseksi ja epidemian ehkäisemiseksi.

Sairaalahoitoa tarvitsevien testaaminen on tärkeää oikeanlaisen hoidon sekä hoitohenkilöstön riittävän suojautumisen varmistamiseksi. Lisäksi terveydenhuoltohenkilöstöä on testattava matalla kynnyksellä ja testausten tulokset on saatava nopealla aikataululla, jotta tartuntojen leviäminen terveydenhuollossa voidaan estää. Testauskapasiteetin riittävyyden varmistaminen näille ryhmille on terveydenhuollon toimintakyvyn ja tartuntojen estämisen kannalta olennaista.

Yliopistojen ja tutkimuslaitosten osaamista ja kapasiteettia hyödynnetään koronaepidemian testauksen saatavuuden parantamisessa. Suomalaisen yritysten osaamista testireagenssien ja testivälineistön valmistamisessa on välttämätöntä hyödyntää.

Testien saatavuuden laajentamisella on saavutettavissa myös selkeitä kustannushyötyjä, jos testauksilla saadaan vähennettyä tartuntoja ja sairaalahoitajaksoja.

Yliopistosairaaloiden yhteyteen tarvitaan turvalaboratoriot, joissa virusdiagnostiikka saadaan tehtyä nopeasti ja turvallisissa olosuhteissa. Yliopistosairaalat tekevät yhteistyötä yliopistojen kanssa testidiagnostiikan saatavuuden ja kehittämisen mahdollistamiseksi. Turvalaboratorioita tarvitaan sekä nykytilanteessa että jatkossa tarttuvien tautien tutkimiseen ja testaukseen. Testidiagnostiikan kehittämiseksi yliopistot tarvitsevat asianmukaisen rahoituksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Suojavarusteiden riittävyys turvattava

Koronaepidemian takia suojavarusteiden, kuten hanskojen, suojatakkiin ja suu- ja nenäsuojusten, kysyntä ja käyttötarve on lisääntynyt koronaepidemian takia räjähdysmäisesti Suomen sairaaloissa, perusterveydenhuollossa, ensihoidossa ja laboratorioissa. Terveystieteiden henkilöstön suojaaminen on tärkeää, jotta suojaamme heitä tartunnoilta ja meillä riittää henkilökuntaa sairaiden hoitamiseen.

Hallitus ehdottaa lisätalousarviossaan tartuntatautiin valvontamenoihin 26 miljoonan euron lisäystä. Lisäys kohdentuu muun muassa suojavarusteiden hankintaan. Kokoomus pitää lisäystä tarpeellisenä, mutta riittämättömänä. Kokoomus esitti lisätalousarvioalotteella summan korottamista, ja aloite meni valiokunnassa läpi. Kiitämme hallituspuolueita siitä, että kokoomuksen esittämä huoli otettiin vakavasti.

Suojavarusteilla voidaan suojata myös asiakasta saamasta tartuntaa hoitohenkilökunnasta, esim. kun hoidetaan kotihoidon tai muiden riskiryhmien asiakkaita, joille infektio voisi olla kohtalokas. Jotta suojavarusteiden käyttö on turvallista, niitä on oltava riittävästi ja niitä on pystyttävä vaihtamaan riittävän usein. On huolestuttavaa, että varmuusvarastot on jouduttu jo avaamaan suojavarusteiden puutteiden takia.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä vaatii, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on käytössään tarpeelliset suojavälineet ja heidän työturvallisuudestaan huolehditaan heidän hoitaessaan nyt koronavirusepidemiaa ja jatkossa mahdollisesti muita tarttuvia tauteja. Huoltovarmuuden turvaamiseksi Suomen on välttämätöntä valmistaa tarvikkeita myös itse ja varmistaa sitä kautta huoltovarmuus suojavarusteiden osalta. Suomi ei voi jäädä sivustaseuraajaksi suojavarusteiden saatavuuden osalta. Suomen tulee turvata sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työturvallisuus että muiden kansalaisten terveys.

Terveystieteiden henkilöstö tarvitsee riittävien suojavarusteiden lisäksi myös viimeisimpään tietoon perustuvan suojainten käyttöohjeen, jotta suojavarusteiden riittävyys epidemiahuipun yli voidaan turvata. Terveystieteiden yksiköissä on nyt epäselvyyttä ohjeista. On henkilöstön oikeusturvan kannalta tärkeää, että ohjeet ovat avoimesti tiedossa. Terveystieteiden henkilöstölle on kiireellisesti ohjeistettava suojainten käytön yhtenäiset kriteerit.

Myös ikäihmisten ja muiden riskiryhmään kuuluvien parissa työskenteleville, kuten kotihoidon työntekijöille, on varmistettava riittävät suojavarusteet sekä asianmukainen ohjeistus.

Palvelusetelit laajasti avuksi

Palvelusetelien käyttö on otettava vahvemmin osaksi keinovalikoimaa, jolla turvataan peruspalvelut poikkeusoloissa. Lainsäädäntö palvelusetelien käyttöön on kunnossa, mutta kuntia on ohjeistettava niiden parempaan hyödyntämiseen. Palvelusetelillä helpotettaisiin kuntien oman palvelutuotannon ja tärkeiden peruspalveluiden pitämistä toimintakykyisinä koronaepidemian aikana.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Palveluseteleillä on onnistuttu monissa kunnissa luomaan uudenlaisia, ketteriä lähipalveluja. Siihen on erityisesti tällaisessa poikkeustilanteessa mittava tarve. Kuntien tulee laajentaa palvelusetelin käyttöä. Palveluseli helpottaisi palvelujen saatavuutta ilman viiveitä ja keventäisi koronaviiruksen tuomaa kuormitusta sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Palveluseteliä tulee hyödyntää kunnissa esimerkiksi perusterveydenhuollon ja kotiin vietävien palveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Monissa kunnissa on ennestään pitkät jonot terveyskeskuksiin ja tilanne on nyt vaarassa vaikeutua. Toimia tarvitaan nopeasti, että voimme poikkeustilassakin huolehtia ihmisten terveydestä.

On välttämätöntä varmistaa, että jokainen riskiryhmään kuuluva saa tarvitsemansa avun kotiin. Taudilta suojautuvia, kotiinsa jääviä ikäihmisiä ja muita riskiryhmiin kuuluvia tulee tukea palvelusetelillä, jolla on mahdollisuus hankkia esimerkiksi kotiinkuljetuspalveluita lääkkeille ja ruualle. Kuntien tulee myöntää seteleitä heille, joilla ei muuten ole edellytyksiä saada apua asiointiin.

Jokaisen toimeentulo turvattava

Epidemian edetessä sosiaali- ja terveydenhuollon varautuminen on mahdollisimman aikaisesta vaiheesta lähtien ulotettava myös koronakriisistä aiheutuvien muiden haittavaikutusten ennakointiin ja ehkäisemiseen. Työn ja toimeentulon menetyksen ja syrjään jäämisen vaikutukset voivat näkyä vuosia tai pahimmillaan vuosikymmeniä yhteiskunnassa. Kiireettömän hoidon, kuntoutuksen ja terapioiden siirtämisellä voi olla haittavaikutuksia ihmisten hyvinvoinnille, mikä on omiaan aiheuttamaan merkittävää painetta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja sosiaali-etuuksien määrässä tulevina vuosina.

Kansaneläkelaitos Kelasta haettavien etuuksien määrä tulee kasvamaan merkittävästi koronaviirusepidemian myötä. Epidemia vaikuttaa esimerkiksi sairauspäiväraha- ja tartuntatautipäiväraha-hakemusten määriin. Lomautusten ja työttömyyden lisääntyessä myös työttömyysturvan, yleisen asumistuen ja viimesijaisen perustoimeentulotuen hakemusmäärät ovat merkittävässä kasvussa. Resursseja tarvitaan lisää etuushakemusten jouhevan käsittelyn turvaamiseksi.

Koronaepidemian vaikutuksiin vastaaminen tuo Kelalle myös kokonaan uusia tehtäviä. Hallituksen linjaama yrittäjille laajennettu työttömyysturva tarkoittaa kokonaan uuden tukimuodon tuomista Kelan palveluvalikoimaan. Uuden etuusmuodon luominen vaatii kokonaan uusien tietojärjestelmien kehittämistä.

Poikkeusoloista aiheutuva Kelan työmäärän kasvu aiheuttaa tarpeita myös esimerkiksi henkilöstön, työtilojen ja työvälineiden lisäämiseksi. Kelan toimintamäärärahoja tuleekin kasvattaa siten, että kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten etuuksien maksatus pystytään turvaamaan. Kelalle on mahdollisimman pian varmistettava tieto lisäresursoinnista, jotta etuuskäsittelyt eivät ruuhkaannu.

Yritysten ja työpaikkojen pelastaminen vaatii lisää toimia ja suoraa tukea

Yhteiskunnan useiden toimintojen pysähtyminen uhkaa kuitenkin kaataa muuten terveitä yrityksiä ja hävittää työpaikkoja. Meidän on yhteiskuntana autettava yritykset yli tilanteesta, johon ne

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

eivät ole itse pystyneet vaikuttamaan tai varautumaan. Rajoitukset ovat käytännössä sulkeneet monet palvelualan yritykset kokonaan. Asiakkaat ovat hävinneet, mutta palkat, vuokrat ja lainanlyhennykset juoksevat normaalisti.

Hallituksen tähän mennessä julkaisemat toimet ovat olleet oikean suuntaisia, mutta riittämättömiä suhteessa yritysten akuuttiin hätään. Tarvitsemme nopeasti lisätoimia, joilla tuetaan kansalaisten toimeentuloa ja turvataan yritysten toimintaedellytykset kriisin yli.

Hallitus on mainostanut tehneensä yritysten pelastamiseksi 15 miljardin euron paketin. Kokonaisuus koostuu käytännössä vain lainatakauksista ja maksulykkäyksistä. Nämäkin ovat tärkeitä toimia akuutissa tilanteessa, mutta loppulasku koronaviruksesta on jäämässä yrittäjien maksettavaksi — vain maksupäivää siirretään myöhemmäksi.

Yritysten ongelmat johtuvat poikkeusolojen rajoituksista. Siksi valtion on kannettava vastuuta ja tuettava pahiten rajoituksista kärsiviä yrityksiä suoraan. Rajoituspäätösten rinnalla olisi aina tehtävä päätöksiä rajoituksista kärsivien yritysten suorista ja epäsuorista tuista.

Hallitus on päättänyt esimerkiksi ravintoloiden ja kahviloiden sulkemisesta määräajaksi koronaviruksen leviämisen estämiseksi. Päätös on epidemian torjunnan kannalta oikea, mutta ravintoloiden sulkeminen lailla on toisaalta vastoin perustuslain suomaa elinkeinonvapautta ja omaisuuden suojaa. Tämä edellyttää pääministeri Sanna Marinin hallitukselta erityistä kohdennettua tukipakettia ravintola- ja kahvila-alalle.

Kokoomus edellyttää, että tämä paketti tuodaan eduskuntaan jo seuraavan lisätalousarvion yhteydessä. Tämä tukipaketti ei poista muiden yritysten akuuttia tarvetta suoralle tuelle, eikä se saa olla pois muilta suomalaisilta yrityksiltä. Enää ei voida puhua, että koronakriisi koskettaisi vain tiettyjä toimialoja, vaan kaikkia suomalaisia yrityksiä, pieniä ja isoja.

Kokoomus teki lisätalousarvioaloitteet, joissa esitettiin Business Finlandin ja ELY-keskusten suorien tukien tuntuvaa kasvattamista. Hallituspuolueet ovat viimein kuulleet kokoomuksen ja yrittäjien viestin. Valiokunta on päättänyt moninkertaistaa yritysten suoriin tukiin varatut rahat. Pidämme kuitenkin erityisesti pienimmille yrityksille, joissa työskentelee yhdestä viiteen henkilöä, suunnattuun tukeen varattua summaa korotuksesta huolimatta riittämättömänä. Esitämme siksi ELY-keskusten tukirahoihin 150 miljoonan euron lisäystä. Näin huomioitaisiin ravintoloiden ja Uudenmaan rajojen sulkemisesta aiheutuneet uudet tukitarpeet myös pienissä yrityksissä ja toiminimiyrittäjien arjessa. Erityisesti tulojen hävitessä vuokramenot uhkaavat kaataa pieniä yrityksiä.

Jos rahat loppuvat, on eduskunnalle tuotava välittömästi uusi lisätalousarvio. Lisäksi ehdotamme, että rahoituksen myöntämiskriteerejä on laskettava määräajaisesti koronakriisin aiheuttamien lainarästien, oman pääoman heikentymisen ja maksuhäiriöiden osalta.

Tilanteessa valtion aktiivinen finanssipolitiikka on perusteltua, mutta eurot on käytettävä fiksumasti. Ensimmäinen selvittävä akuuttivaiheen yli ja vasta sitten arvioitava laajempaa elvytystä ja talouden uudistamista. Hätä ei lue lakia, mutta pysyviä markkinavääristymiä ei myöskään pidä luoda tulevaisuuden kasvun esteeksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Kokoomus kantaa huolta epävarmuuden ja epätoivon keskellä elävistä yrittäjistä sekä yritysten työntekijöistä, jotka pelkäävät työpaikkojensa puolesta. Vaikka terveys onkin juuri nyt etusijalla, me tarvitsemme yrityksemme kriisin jälkeisessä jälleenrakentamisessa.

Poikkeuksellinen tilanne vaatii poikkeuksellisia toimia. Kokoomus on tukenut yrityksiä ja hallituksen ponnisteluita tarjoamalla omia ehdotuksia, joilla yritykset ja työpaikat voidaan pelastaa. Hallitus on kokoomuksen esityksiä mukailleen muun muassa tuomassa yksinyrittäjät sosiaaliturvan piiriin, sujuvoittamassa lomautuskäytäntöjä ja poistamassa palkansaaajilta työttömyysturvan omavastuupäivät. Kokoomus toivoo hallitukselta ripeyttä, jotta esitetyt asiat saadaan nopeasti käyttöön. Lisäksi toivomme, että hallituksen lupauksen mukaisesti nyt suunnitellut joustot koskettavat kaikkia yrityksiä tasapuolisesti.

Kokoomuksen listalla on myös työnantajamaksujen poisto määräajaksi, mahdollisuus lainata korotta alkuvuonna maksetut arvonlisäverot yritysten käyttöön sekä rajoituksia yrittäjien hätää hyödyttävien pikavippifirmojen kohtuuttomaan saalistukseen. Esitämme myös lukuisia toimia, jotka helpottaisivat sekä yritysten että virukselta koteihin suojautuneiden suomalaisten arkea. Väliaikaisilla veromuutoksilla ja palveluseteleillä saataisiin yrityksille töitä ja ihmisille palveluita kotioven taakse.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämiseen tukea ja selkeät ohjeet kunnille

Koronaviruksella on merkittäviä vaikutuksia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Hallituksen linjausten mukaisesti lähiopetus on keskeytetty peruskouluissa, toisella asteella ja korkeakouluissa. Varhaiskasvatusta järjestetään normaalisti kaikille sitä tarvitseville lapsille. Lähiopetusta järjestetään esiopetuksen sekä peruskoulun 1.—3. vuosiluokkien oppilaille. Vahva suositus on, että mikäli mahdollista, vanhemmat ottaisivat lapsensa etäopetukseen.

Epidemian vaikutukset kuntien järjestämisvastuulla oleviin palveluihin ovat merkittäviä. Kunnat ja koulutuksenjärjestäjät ovat haastavassa tilanteessa. Meneillään oleva koronavirusepidemia aiheuttaa kuntataloudelle ison loven. Kunnat ovat tilanteessa, jossa varhaiskasvatuspalveluiden piirissä olevien lasten määrä vähenee. Valtio on suosittanut, että kunnat hyvittäisivät varhaiskasvatuksen asiakasmaksut, mikäli vanhemmat jäävät lasten kanssa vapaaehtoisesti kotiin hoitamaan lapsia.

Kuntaliiton karkeiden arvioiden mukaan kriisin aiheuttama lisärahoituksen tarve olisi vähintään 1,5 miljardia euroa. Hallituksen lisätalousarvion mukaan lisäystä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ei ole tulossa muutoin kuin Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenoihin. Tämä on väärä signaali kunnille ja koulutuksenjärjestäjille.

Peruskoulut ovat venyneet viime viikkoina ääri rajoilleen. Etäopetuksen käynnistäminen vain muutamien päivien varoajalla on vaatinut niin opettajilta kuin perheiltä paljon. Erilaisiin koulunkäynnin haasteisiin on hankalaa puuttua pelkän etäopetuksen keinoin. Lisäksi huoli oppilas- ja opiskelijahuollon osalta on todellinen. Tilanteessa, jossa lapset ovat pelkästään etäopetuksessa, tarvittavan tuen ja avun saaminen voi olla hankalaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp Vastalause 2 kok

Poikkeusolojen vallitessa myös oppilaiden tuen tarve kasvaa. Tilanteen pitkittyessä hallituksen on varauduttava siihen, että tähän tullaan osoittamaan erilliset lisäresurssit. On varmistettava, että kun oppilaat ja opiskelijat palaavat lähiopetukseen, kukaan ei putoa opinpolulta ja jokaiselle tataan mahdollisuus riittävään tukiopetukseen ja muihin tukitoimiin.

Tässä vallitsevassa tilanteessa on ensiarvoisen tärkeää, että valtiovalta ei lisää miltään osin kuntien tehtäviä. Hallituksen on välittömästi luovuttava kaikesta kuntien lisävelvoitteiden valmistelusta, jotta kuntia ei aseteta kohtuuttomaan tilanteeseen tämän kriisin hoitamisessa.

Koronaviruksen vaikutus on suuri myös kulttuurin, liikunnan ja nuorison osalta. Kulttuurin ja taiteen toimialalle hallitus on tekemässä pieniä panostuksia. Hallitus esittää koronaviruksesta aiheutuvien vaikutusten vähentämiseksi Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenoihin 0,9 miljoonan euron lisäystä käytettäväksi avustuksina kulttuurialan henkilöille ja toimijoille. Hallituksen varamat määrärahat ovat lähinnä kosmeettisia, eikä niillä pystytä varmistamaan alan toimintaedellytyksiä tässä haastavassa tilanteessa, joka on ajanut sekä suuret että pienet toimijat vakavaan ahdinkoon. Kokoomus esittääkin määrärahan korotusta 5 miljoonalla eurolla yhteensä 5,9 miljoonaa euroon. Tilanteen pitkittyessä on arvioitava lisärahoituksen tarvetta uudestaan.

Liikunnan ja urheilun saralla tilanne on haastava. Harrastustoiminta on hallituksen linjausten mukaisesti ajettu minimiin. Useat seurat ovat hankalassa tilanteessa, kun ne ovat joutuneet luopumaan kuukausimaksuistaan toiminnan ollessa ajettuna alas. Erityisesti harrastustoiminnan väliaikainen lopettaminen voi aiheuttaa seuroille ja järjestöille isoja taloudellisia haasteita.

Huoltovarmuudesta huolehdittava

Elintarvikkeiden saatavuus on tärkeä osa huoltovarmuutta, joten elintarviketeollisuuden työvoiman liikkuvuus on turvattava. Maatilojen osalta pitää varautua sairastumisten johdosta lomituserjestelyihin ja tilojen talouden heikkenemiseen. Lisäksi tuotantoon tarvittavien tarvikkeiden saaminen ulkomailta on turvattava. Tukivalvonnat ja muu byrokratia on nyt painettava minimiin.

Kausityöntekijöiden tulo Suomeen on tulevan satokauden osalta turvattava, ja ratkaisut on juuri nyt löydettävä nopeasti. Kriittisten työntekijöiden määrä ulkomailta on arviolta muutamia tuhansia. Samalla Suomesta pitää löytää uusia työntekijöitä elintarvikeketjun tehtäviin. Tämän johdosta erityisesti työttömyysturvan kannustavuuteen on poikkeusoloissa löydettävä nopeita ratkaisuja.

On tärkeää, että pidämme huolta myös energiahuoltovarmuuden kannalta kriittisten työntekijöiden terveydestä. Samalla meidän on turvattava energialaitosten toimintakyky ja laitehuolto sekä kotimaisten lämmityspolttoaineiden saatavuus.

Poliisin ja rajavartiolaitoksen resurssit on vahvistettava

Poliisin tehtävät ovat lisääntymässä poikkeusoloissa liikkumisen rajoitusten laajetessa. Sisäministeri on sanonut, etteivät poliisin resurssit riitä liikkumisen kattavaan valvontaan Uudenmaan sulkemisen osalta. Kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi ja koronaviruksen pysäyttämiseksi vaadittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi olisi hallituksen syytä kasvattaa poliisin resurssit.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Hallitus ehdottaa poliisille 5,6 miljoonan euron lisäystä koronavirusepidemiatilanteesta aiheutuviin lisämenoihin. Kokoomus pitää lisäystä hyvänä, mutta riittämättömänä. Kokoomus esittääkin poliisille yhteensä 10,6 miljoonan euron määrärahalisäystä, mikä on 5 miljoonaa hallituksen esitystä enemmän.

Suomi on palauttanut väliaikaisesti EU:n sisärajoille rajavalvonnan, EU on palauttanut EU:n ulkorajavalvonnan. Hallitus ehdottaa rajavartiolaitokselle muun muassa rajavalvonnan lisäysten johdosta yhteensä 3,0 miljoonan euron lisämäärärahaa. Lisäys on kuitenkin poikkeukselliseen tilanteeseen nähden riittämätön, ja siksi kokoomus esittää määrärahan korottamista yhteensä 5 miljoonaan euroon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus informoi eduskuntaa paremmin koronavirukseen liittyvistä toimenpiteistä ja osallistaa kaikki eduskuntapuolueet toimenpiteiden valmisteluun.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla turvataan kansalaisten riittävä ja ajantasainen tiedonsaanti epidemian ehkäisystä, leviämistilanteesta ja hoidosta eri viestintäkanavissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla turvataan koronatestien määrän merkittävä lisääminen. Sairaalahoittoa tarvitsevien potilaiden sekä terveydenhuollon ammattilaisten testaaminen matalalla kynnyksellä on varmistettava kaikissa tilanteissa. Perusterveydenhuollossa infektiopotilaita hoitavilla paikoilla tulee olla myös mahdollisuus potilaiden testaukseen terveydenhuollon ammattilaisen arvion perusteella. Julkista tietoa testausmääristä ja testien kohdentamisesta on oltava ajantasaisesti saatavilla. Toimia testauskapasiteetin turvaamiseksi on tehtävä, kuten varmistettava tarvittavien osien ja reagenssien saatavuus.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan virusdiagnoosiin kehittämisen tulevaisuuden varalle. Virus- ja tartuntatautiin tutkimukseen ja diagnostiikan kehittämiseen on varauduttava sekä perustettava yliopistosairaaloiden yhteyteen tähän työhön tarvittavia turvalaboratorioita.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla turvataan suojarusteiden riittävyys. Ohjeet suojarusteiden käytöstä on päivitettävä ja pidettävä päivitettyinä vas-

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

taamaan viimeisimpää tietoa koronaviruksesta. Vaaditaan hallitusta turvaamaan suojava-rusteiden saatavuus ennakoivasti kaikissa olosuhteissa. Toimia kotimaisen suojava-rusteiden tuotannon käyntiin saamiseksi on tehtävä. Suojava-rusteita on hankittava niin, että riittävät sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon tarpeisiin sekä esimerkiksi kotihoidossa olevien ikäihmisten ja muiden riskiryhmään kuuluvien parissa työskentele-ville.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla ennakoidaan riittävässä määrin koronavirusepidemian aiheuttamia pitkän aikavälin haittavaikutuksia ihmisten hy-vyvoinnille sekä varaudutaan näiden haittojen ennaltaehkäisyyn panostamalla sosiaali- ja terveydenhuollon matalan kynnyksen palveluihin sekä varmistamalla sosiaalietuuksien saatavuus hakemusmäärien kasvaessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan seuraavassa lisätalousarviossa Kansaneläkelaitos Kelan tarvitsemat välttämättömät toimintamäärära-hat heikoimmassa asemassa olevien ihmisten etuuksien maksatuksen turvaamiseksi. Koro-naepidemian ja poikkeusolojen vaikutus Kelan työmääriin ja hakemusten käsittelyyn on huomioitava Kelan toimintamäärärahoissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla koronaviruksen rajoitustoimenpiteiden vuoksi akuuttiin kriisiin ajautuneita yrityksiä tuetaan suoraan rahallisesti esi-tettyä enemmän ja laajemmin.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskunnan päätettäväksi tukipaketin suljettavaksi määrättäville ravintoloille ja kahviloille.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla alkoholilakia muutetaan vuoden määräajaksi siten, että ulosmyyntioikeus 16-prosenttisiin alkoholituotteisiin on pelkällä ilmoituksella automaattisesti kaikilla toimijoilla, joilla on joko valmistus- tai an-niskelulupa. Ulosmyyntioikeus ulotetaan koskemaan myös verkkokauppaa ja mahdolliste-taan kotiintoiimitukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla tuetaan määräaikaaisesti ruoka-annosten ja päivittäistavaroiden kotiinkuljetusta verotuksella sekä palveluseleillä.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että kaikki hallituksen esittämät työelämän lainsäädännön muutokset, joilla joustavoitetaan yritysten lomautuskäytäntöjä, koskettavat tasapuolisesti kaikkia yrityksiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, joilla paikallisen sopimisen kiellot poistetaan lainsäädännöstä.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, joilla työnantajamaksut poistetaan yrityksiltä kolmeksi kuukaudeksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, joilla yritykset voivat korotta lainata käyttöönsä alkuvuonna maksamansa arvonnisäveron.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, joilla yksityishenkilöiden perintää ja viivästyskorkoa säätelevä säädöstö ulotetaan määräajaksi koskemaan pk-yrityksiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistukseksi riittävät tukitoimenpiteet oppilaille, opiskelijoille ja opettajille koronakriisin päättymisen jälkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsittelyyn ripeästi kuntatalouden kriisipaketin, jossa kunnille aiheutuvia menetyksiä tullaan kompensoimaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla tuetaan kulttuurin, liikunnan ja urheilun toimijoita ja varmistetaan seurojen, yhdistysten sekä alan yksityisten toimijoiden toimintaedellytykset kriisin jälkeen.

**Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok**

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus ehdottaa poliisille 5,6 miljoonan euron lisäystä koronavirusepidemiatilanteesta aiheutuviin lisämenoihin. Kokoomus pitää lisäystä hyvänä, mutta riittämättömänä. Kokoomus esittääkin poliisille yhteensä 10,6 miljoonan euron määrärahalisäystä.

Poliisin tehtävät voivat poikkeusoloissa lisääntyä nopeasti esimerkiksi liikkumisen rajoitusten laajetessa. Kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi ja koronaviruksen pysäyttämiseksi vaadittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi olisi hallituksen syytä varautua jo ennakolta poliisin resurssitarpeen kasvuun. Tästä syystä kokoomus esittää poliisille esitetyn määrärahan korottamista 5 miljoonalla.

Määrärahaa voitaisiin esimerkiksi käyttää jo eläköityneiden poliisien palkkaamiseksi takaisin kriisiajan tehtäviin tai poliisiammattikorkeakoulussa opiskelevien palkkaamiseksi erilaiseen virassa toimivia poliiseja tukevaan toimintaan. Lisähenkilöstön palkkakustannusten lisäksi tulee varautua myös poliisimiesten toimintakyvyn edellyttämään varustamiseen ja tarvittavan ajoneuvokaluston kustannuksiin.

Lisäksi kokoomus edellyttää, että poliisien koulutusmäärät pidetään kriisinkin aikana tasolla, jolla luvattu 7 850 poliisin määrä voidaan tosiasiallisesti saavuttaa vuonna 2023. Pitkällä aikavälillä kokoomuksen tavoite on nostaa poliisin henkilötövuosimäärä nykytasolta noin 1 000 poliisilla yli 8 000 henkilötövuoteen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 5 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomi on palauttanut väliaikaisesti EU:n sisärajoille rajavalvonnan ajalle 19.3.—13.4.2020 epidemian vuoksi. EU on palauttanut EU:n ulkorajavalvonnan 30.4.2020 saakka. Hallitus ehdottaa rajavartiolaitokselle muun muassa rajavalvonnan lisäysten johdosta yhteensä 3,0 miljoonan euron lisämäärärahaa. Lisäys on kuitenkin poikkeukselliseen tilanteeseen nähden riittämätön, ja siksi kokoomus esittää määrärahan korottamista yhteensä 5 miljoonaan euroon.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Kokoomus tukee hallituksen päätöksiä rajojen sulkemisesta ja lisämäärärahasta. Poikkeustilanteesta ja mahdollisista ennakoimattomista tarpeista johtuen kokoomus katsoo tärkeäksi vahvistaa rajavalvonnan toiminnan resursseja jo ennakkoon esitettyä enemmän. Määrärahalla voidaan vahvistaa koronaepidemian aikaisen liikkumisen valvontaa, mutta myös varautua esimerkiksi Turkin kaltaisten hybridi-vaikutusten ennaltaehkäisemiseen Suomen EU:n ulkorajalla. Kokoomus esittää tämän vuoksi 2 miljoonan euron lisäystä hallituksen esittämän lisämäärärahan päälle niin, että kokonaiskorotus on yhteensä 5 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 lisätään 2 000 000 euroa rajavartiolaitoksen toimintamenoihin.

Päälukko 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

99. Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot

95. Satunnaiset säädösperusteiset menot (arviomääräraha)

Hallitus ehdottaa poikkeusoloihin liittyviin ennalta määrältään yksilöimättömiin menoihin 200 miljoonan euron varausta. Normaaleissa oloissa näin epämääräisen määrärahan varaaminen olisi todella huonoa budjettipolitiikkaa. Eduskunnan kuuluu saada tietää, mihin hallitus kohdentaa veronmaksajien yhteisiä varoja.

Kokoomus ymmärtää kuitenkin tilanteen poikkeuksellisuuden. Ymmärrämme myös sen, ettei kaikkia rahatarpeita voida ennakoida. Emme pidä hyvänä sitä, että nopeaan tarpeeseen ei pystyttäisi vastaamaan eduskunnan päätösten puuttuessa.

Kokoomus haluaa tukea hallitusta koronan vastaisessa taistelussa. Siksi esitämme hallituksen käytettävissä olevien rahareservien tuplaamista 400 miljoonaan euroon. Edellytämme, että hallitus informoi tiiviisti eduskunnan valtiovarainvaliokuntaa määrärahan käytöstä. Myös käyttökohteista tulee käydä keskustelua kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa.

Kokoomus katsoo, että 400 miljoonan euron määrärahaa voidaan käyttää mm. ostoihin yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta sekä perheiden toimeentulon turvaamiseen moninaisissa kriisin aiheuttamissa arjen haasteissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.99.95 lisätään 200 000 000 euroa poikkeusolojen aiheuttamiin menoihin.

Päälukko 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

80. Taide ja kulttuuri

01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Koronaviruskriisi vaikuttaa merkittävästi kulttuuritoimijoihin. Ensimmäisiä kärsijöitä tapahtumien ja tilaisuuksien kieltämisen osalta ovat olleet taide- ja kulttuurialan toimijat, joiden tulovirrat muodostuvat ennen kaikkea näiden järjestämisestä.

Tapahtumien ja tilaisuuksien rajoittaminen aiheuttaa merkittävän haasteen taiteen ja kulttuurin toimialalla työskentelevien henkilöiden toimeentuloon. Rajoitustoimenpiteet ovat perusteltuja, mutta valtion on kuitenkin tultava vastaan, jotta turvataan riittävät edellytykset toiminnan jatkumiseksi myös koronakriisin päätyttyä. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että kulttuurialan henkilöiden sosiaaliturva on myöskin pirstaleinen, sillä alan tulonmuodostus on hyvin hajanainen.

Taiteen edistämiskeskuksen määrärahoilla voidaan tukea niin yksilöitä kuin yhteisöjä. Yhtä tärkeää on, että näinä aikoina, kun ihmiset ovat mahdollisuuksien mukaan kotiolosuhteissa, myös kulttuuripalveluiden saavutettavuutta ja saatavuutta voidaan lisätä. Erityisen tärkeää olisi, että valtion toimesta tuettaisiin kotiin vietävien kulttuuripalveluiden järjestämistä etäyhteyksin. Tällä hetkellä, kun teatterit ja konserttitalot ovat sulkeneet ovensa, erityisesti vanhusväestölle suunnattuja kulttuuripalveluja on vahvistettava.

Hallitus esittää koronaviruksesta aiheutuvien vaikutusten vähentämiseksi Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenoihin 0,9 miljoonan euron lisäystä käytettäväksi avustuksina kulttuurialan henkilöille ja toimijoille. Hallituksen varaamat määrärahat ovat lähinnä kosmeettisia, eikä niillä pystytä varmistamaan alan toimintaedellytyksiä tässä haastavassa tilanteessa, joka on ajanut sekä suuret että pienet toimijat vakavaan ahdinkoon. Kokoomus esittääkin määrärahan korotusta 5 miljoonalla eurolla yhteensä 5,9 miljoonaan euroon. Tilanteen pitkittyessä on arvioitava lisärahoituksen tarvetta uudestaan.

Lisämääräraha kohdennetaan huhtikuun haussa jaettavaksi muun muassa freelance-taiteilijoille, joiden työtilanteeseen koronaepidemia on konkreettisesti vaikuttanut. Tämän lisäksi tarvitaan lukuisia muita toimenpiteitä, joilla ala pääsee poikkeustilanteen yli. Toimenpiteitä pitää kohdistaa lisää myös tukemaan luovan alan yrityksiä ja yrittäjiä. Kokoomus näkee myös välttämättömäksi, että jakamatonta veikkausvoittovaraa kohdennetaan nyt pikaisesti taiteelle, kulttuurille, liikunnalle ja urheilulle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.01 lisätään 5 000 000 euroa Taiteen edistämiskeskukselle kulttuurin ja taiteen tukemiseen.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys ja yrittäjyys

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Hallitus ehdottaa pk-sektorin yritysten tukemiseen 50 miljoonan euron valtuuden lisäystä ELY-keskuksille. Tukea kohdennetaan erityisesti palvelualueen yrityksille koronaviruksesta aiheutuviin vaikutusten hallintaan ja ehkäisemiseen. Kokoomus katsoo hallituksen ehdottaman tuen olevan riittämätön suhteessa yksinyrittäjien ja toiminimiyrittäjien erityisen tukalaan tilanteeseen. Onneksi valiokunta korjasi hallituksen esityksen puutteellisuutta kokoomuksen aloitteesta. Katsonne silti, että esimerkiksi ravintoloiden ja Uudenmaan rajojen sulkemisen myötä mietinnössä esitetty tukisumma on edelleen riittämätön. Siksi kokoomus esittää määrärahan korottamista 150 miljoonalla eurolla.

Kokoomus tukee hallitusta tavoitteessa tukea yrityksiä selviämään koronaviruksen aiheuttamista liiketoiminnan laajoista ja vakavista vaurioista. ELY-keskusten myöntämää tukea pystyvät ennakotietojen mukaan hakemaan myös toiminimiyrittäjät. Onkin ongelmallista, että pienten yritysten kannalta kriittisen ELY-keskusten myöntämän tuen hakemis- ja myöntämisprosessi on lähtenyt hitaammin liikkeelle kuin Business Finlandin vastaava tuki yhtiömuotoisille pk-yrityksille.

Meidän on yhteiskuntana autettava yritykset yli tilanteesta, johon ne eivät ole itse pystyneet vaikuttamaan tai varautumaan. Rajoitukset ovat käytännössä sulkeneet monet palvelualan yritykset kokonaan. Asiakkaat ovat hävinneet, mutta palkat, vuokrat ja lainanlyhennykset juoksevat normaalisti.

Yritysten ongelmat johtuvat poikkeusolojen rajoituksista. Siksi valtion on kannettava vastuuta ja tuettava pahiten rajoituksista kärsiviä yrityksiä suoraan. Hallituksen 15 miljardin euron paketti on käytännössä takauksia ja maksujen lykkäyksiä. Nämä ovat tärkeitä toimia akuutissa tilanteessa, mutta loppulasku koronaviruksesta on jäämässä yrittäjien maksettavaksi — vain maksupäivää siirretään myöhemmäksi.

Kokoomus esittää, että pienille yrityksille hakemuksesta myönnettävää suoraa tukea pitää korottaa 150 miljoonalla eurolla. Jos tukiraha uhkaa loppua, on hallituksen tuotava eduskunnalle uusi lisätalousarvio. Terveitä yrityksiä ei saa päästää kaatumaan koronakriisin vuoksi. Yksinyrittäjät tarvitsevat pikaisesti apua erityisesti vuokramenoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.42 lisätään 150 000 000 euroa ja momentin perusteluihin lisätään maininta, että määrärahaa voi käyttää ELY-keskusten kautta pienimmille yrityksille ja toiminimiyrittäjille myönnettävään suoraan tukirahoitukseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 2 kok

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2020 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 19 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 26.3.2020

Timo Heinonen kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Elina Lepomäki kok
Janne Sankelo kok

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 3 kd

VASTALAUSE 3 kd

Yleisperustelut

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee hallituksen päätöstä valmiuslain käyttöönottamiseksi sekä muita vahvoja toimia koronaviruksen leviämisen estämiseksi. Tässä tilanteessa valtion pitää tehdä kaikkensa, jotta terveydenhuolto ja muut yhteiskunnan keskeiset toiminnot saavat tarvittavat resurssit. Samalla hallituksen pitää ryhtyä välittömästi vaikuttaviin toimenpiteisiin vähentääkseen rajoitustoimien taloudellisia vaikutuksia. Kunnat, yritykset ja toimeentulonsa menettävät yksityiset ihmiset tarvitsevat välittömästi tukea päästäkseen vaikean tilanteen yli. Muuten edessä on konkurssiaalto ja pitkäaikaiset negatiiviset vaikutukset työllisyyteen.

Hallituksen esityksessä (HE 24/2020 vp) vuoden 2020 ensimmäiseksi lisätalousarvioksi on huomioitu näitä tarpeita. Tässä vaiheessa esitetyt määrärahalisäykset ovat kuitenkin riittämättömiä. Meillä ei ole aikaa odottaa, vaan toimenpiteet pitää kohdentaa ja mitoittaa niin, että tilanne pysyy hallittuna. Tärkeää on myös lähettää selkeä viesti siitä, että valtio tulee lievittämään talouden äkkipysähdyksestä aiheutuvia ongelmia. Näin luodaan ihmisille ja yrityksille uskoa tulevaisuuteen.

Hallituksen päätös velvoittaa yli 70-vuotiaat eristäytymään on oikea. Tällä päätöksellä pyritään suojelemaan niitä ihmisiä, joille koronavirus on kaikkein vaarallisin. On tärkeää, että tässä tilanteessa pystymme tarjoamaan tukea ja tarvittavia palveluita niitä tarvitseville. Kotihoidon resursseja on lisättävä tässä tilanteessa. Kotihoidon työntekijät tarvitsevat suojavarusteita, ja sairastuneiden kotihoidon työntekijöiden tilalle tarvitaan lisähenkilökuntaa. Samoin vanhustenhoidon resursseja pitää lisätä.

Tehohoidon kapasiteetti tulee olemaan yksi suurimmista huolenaiheista tulevina viikkoina. Tehohoitoon koulutettua henkilökuntaa ja siihen tarvittavaa välineistöä on saatava lisää. Jo nyt on ollut pulaa suojavarusteista. Suojavarusteiden hankintaa pitää tehostaa ja kotimaista tuotantoa lisätä. Päätös avata huoltovarmuusvarastot ja keskittää hankintoja on oikea. Suojavarusteiden hankintoihin tarvitaan kuitenkin selkeä lisäpanostus tässä tilanteessa.

Tarvitsemme sairaanhoidon henkilökunnan pikakoulutusta ja myös lisää henkilökuntaa. Juuri eläköityneitä ammattilaisia ja opintojensa loppuvaiheessa olevia opiskelijoita voidaan palkata tukemaan vakituista sairaalahenkilökuntaa. Kaikkien työntekijöiden jaksamisesta on pidettävä huolta. Tähän kaikkeen tarvitaan riittävät resurssit.

Koronaviruksen leviämisen hidastamisessa avainasemassa on testaus. Sairastuneet pitää pystyä tunnistamaan, jotta heidät voidaan eristää tehokkaasti ja kohdentaa oikea-aikaisesti hoitotoimenpiteitä. Testausta pitää lisätä myös siksi, että voimme tunnistaa paremmin taudin jo sairastaneet. Erityisen tärkeää on tunnistaa terveydenhuollon henkilöstöstä ne henkilöt, joilla on kehittynyt immuniteetti ja voivat näin jatkaa työtään. Rajoitustoimia voidaan myös nopeammin purkaa, kun on tiedossa, kuinka suuri osuus väestöstä on parantunut.

Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen korostuu kriisitilanteissa. Hallituksen esityksessä lisätään poliisin ja rajavartiolaitoksen määrärahoja, mutta lisäykset ovat erittäin vähäisiä. Tilanteen pitkitt-

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 3 kd

tyessä turvallisuusviranomaiset tarvitsevat merkittävästi lisää määrärahoja. Ylityökorvauksille ja lisähenkilöstön palkkaamiseen tarvitaan panostuksia, jotta turvallisuusviranomaiset pystyvät hoitamaan lisätehtävät. Tässä tilanteessa on myös huomioitava lisääntyvät sairauspoissaolot.

Ihmishenkien pelastaminen on tällä hetkellä ehdoton ykkösprioriteetti. Seuraavana on huolehdittava niiden lukuisten työntekijöiden ja yrittäjien tukeminen, jotka ovat vaarassa menettää työpaikkansa, yrityksensä ja toimeentulonsa. Monien pienyrittäjien maksuvalmius on jo nyt heikentynyt. Hallitukselta tarvitaan päättäväisiä ja oikein mitoitettuja toimia, joilla pelastetaan suomalaisia yrityksiä ja työpaikkoja. Verotuksen lykkäämiset ja yrityslainat eivät yksin riitä. Yrittäjiä ja työnantajia pitää tukea elvyttävällä finanssipolitiikalla ja palkkojen sivukulujen määräaikaaisella alentamisella. Yritykset tarvitsevat myös suoraa tukea. Huoltovarmuuden turvaamiseksi esimerkiksi maatalousyrittäjien lomituserjestelmän pitää toimia sairastilanteissa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi vanhustenhoidon tarpeet kotihoidossa ja laitoshoidossa lisäämällä resursseja vanhustenhoitoon turvallisen hoidon takaamiseksi poikkeustilanteessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveydenhuollon suojavarusteiden hankinnan tehostamiseksi sekä kotimaisen tuotannon aloittamiseksi välittömästi.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää terveydenhuollon rahoitusta merkittävästi lisähenkilökunnan palkkaamiseksi sekä henkilökunnan pikakoulutukseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää koronaviruksen testaamista ja lisää testauskapasiteettia merkittävästi.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn kriisin aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin yritysten tukemiseksi, jotta ne pystyvät jatkamaan toimintaansa kriisin päätyttyä.

**Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 3 kd**

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa maatalouden lomitusjärjestelmää huoltovarmuuden turvaamiseksi kriisin aikana.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen korostuu kriisitilanteissa. Hallituksen esityksessä lisätään poliisin määrärahoja, mutta lisäykset ovat erittäin vähäisiä. Tilanteen pitkittyessä turvallisuusviranomaiset tarvitsevat merkittävästi lisää määrärahoja. Ylityökorvauksille ja lisähenkilöstön palkkaamiseen tarvitaan panostuksia, jotta turvallisuusviranomaiset pystyvät hoitamaan lisätehtävät. Tässä tilanteessa on myös huomioitava lisääntyvät sairauspoissaolot.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.10.01 lisätään 10 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen korostuu kriisitilanteissa. Hallituksen esityksessä lisätään rajavartiolaitoksen määrärahoja, mutta lisäys on erittäin pieni. Rajavartiolaitoksen työkuorma on merkittävästi lisääntynyt lisääntyneen rajavalvonnan vuoksi. Tilanteen pitkittyessä turvallisuusviranomaiset tarvitsevat merkittävästi lisää määrärahoja. Ylityökorvauksille ja lisähenkilöstön palkkaamiseen tarvitaan panostuksia, jotta turvallisuusviranomaiset pystyvät hoitamaan lisätehtävät. Tässä tilanteessa on myös huomioitava lisääntyvät sairauspoissaolot. Rajavartiolaitoksen työkuorma on merkittävästi lisääntynyt lisääntyneen rajavalvonnan vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.20.01 lisätään 5 000 000 euroa rajavartiolaitoksen toimintamenoihin.

**Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 3 kd**

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys ja yrittäjyys

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Määrärahan lisäys kohdistetaan erityisesti palvelualojen, tarpeen mukaan myös muiden toimialojen, pk-yrityksille koronaviruksesta aiheutuvien vaikutusten hallintaan ja ehkäisemiseen myönnettävistä avustuksista. Talouden pysähtyessä on äärimmäisen tärkeää tukea niitä pieniä ja keski-suuria yrityksiä, jotka toimivat asiakasrajapinnassa. Pk-yritysten tukeminen on erittäin tärkeää työllisyyden ylläpitämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 32.30.42 lisätään 100 000 000 euroa pk-yritysten tukemiseksi koronaviruksesta aiheutuvien vaikutusten pienentämiseksi ja yritystoiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Koronaviruksen leviämisen hidastamiseksi testauskapasiteettia pitää lisätä nopeasti ja enemmän kuin hallitus on suunnitellut. Sairastuneet pitää pystyä tunnistamaan, jotta heidät voidaan eristää tehokkaasti ja kohdentaa oikea-aikaisesti hoitotoimenpiteitä. Testausta pitää lisätä myös siksi, että voimme tunnistaa paremmin taudin jo sairastaneet. Erityisen tärkeää on tunnistaa terveydenhuollon henkilöstöstä ne henkilöt, joilla on kehittynyt immunitetti ja voivat näin jatkaa työtään. Rajoitustoimia voidaan myös nopeammin purkaa, kun on tiedossa, kuinka suuri osuus väestöstä on parantunut.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 33.03.04 lisätään 10 000 000 euroa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin testauskapasiteetin nostamiseksi.

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp
Vastalause 3 kd

Suojavarusteiden hankintaa pitää tehostaa ja kotimaista tuotantoa lisätä. Päätös avata huoltovarmuusvarastot ja keskittää hankintoja on oikea. Suojavarusteiden hankintoihin tarvitaan kuitenkin selkeä lisäpanostus tässä tilanteessa. Huoltovarmuuskeskuksen määrärahoja on lisättävä, jotta se pystyy lisäämään hankintoja. Suomalaisia yrityksiä tulee hyödyntää ja kohdentaa tilauksia kotimaisille yrityksille kotimaisen tuotannon lisäämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 33.70.22 lisätään 10 000 000 euroa Huoltovarmuuskeskuksen tekemien materiaalihankintojen korvaamiseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2020 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 7 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 26.3.2020

Sari Essayah kd

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp — HE 24/2020 vp

LIITE: Lisätalousarvioaloitteet LTA 1—8/2020 vp

- Lisätalousarvioaloite LTA 1/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 26.10.01
- Lisätalousarvioaloite LTA 2/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (2 000 000 euroa) 26.20.01
- Lisätalousarvioaloite LTA 3/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poikkeusolojen aiheuttamiin menoihin (200 000 000 euroa) 28.99.95
- Lisätalousarvioaloite LTA 4/2020 vp Vilhelm Junnila ps ym. Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alle 250 henkilöä työllistävien yritysten palkkatuen ja yksityisyrittäjien kriisituen mahdollistamiseen (5 900 000 000 euroa) 28.99.95
- Lisätalousarvioaloite LTA 5/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Taiteen edistämiskeskukselle kulttuurin ja taiteen tukemiseen (5 000 000 euroa) 29.80.01
- Lisätalousarvioaloite LTA 6/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Business Finlandille pk-yritysten suoraan tukirahoitukseen (150 000 000 euroa) 32.20.40
- Lisätalousarvioaloite LTA 7/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ELY-keskusten kautta pienimmille yrityksille ja toiminimiyrittäjille myönnettävään suoraan tukirahoitukseen (150 000 000 euroa) 32.30.42
- Lisätalousarvioaloite LTA 8/2020 vp Timo Heinonen kok Lisätalousarvioaloite koronavirustestauksen laajentamiseen ja epidemian hoidon vaatimiin hankintoihin (24 000 000 euroa) 33.70.22